З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ! З НОВИМ РОКОМ!

З Новим роком,
браття милі,
В новім щастю,
в новій силі
Радісно вітаю вас
І бажаю,
щоб в здоров'ю,
В мирі,
з братньою любов'ю
Відтепер ішов вам час…

Іван ФРАНКО

1 (468)
2 січня
2014 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Головний редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 26003300012896 в ПАТ "Ідея Банк" МФО 336310, код 04929075. * За зміст і достовірність інформації у рекламі відповідає рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідає автор * Редакція застерігає за собою право редаґувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

Шановні краяни! Дорогі просвітяни!

Відійшов у минуле 2013 рік. Він залишиться в історії як рік Майдану, час повстання українців за справедливість, правду, гідність. Сталося те, до чого ми закликали впродовж останніх років – Україна завирувала Майданами. Ми все більше усвідомлюємо себе як політична нація у всіх реґіонах України. Але більше, гадаю, це був рік упущених можливостей: найважливіша – на невизначений час відкладена європейська перспектива, звужені наші свободи, зросли антиукраїнські й тоталітарні тенденції. Нас знову хочуть навічно прив'язати до московського воза. І це не може залишати байдужим нікого. Тому маємо боротися проти антиукраїнської влади. Але водночас повинні, як закликав святіший кардинал Гузар, жертовно працювати в ім'я народу, так, ніби все залежало від кожного з нас, і молитися так, ніби все залежить від Господа…

Просвітянська ідея як найуспішніший соціально-політичний проект в історії України стає затребуваною в суспільстві. Розуміння того, що лише на основі національної ідеї, українських традицій у духовній, матеріальній та державній сферах можна побудувати успішну державу, домагається «Просвіта». Вірю, що таке усвідомлення неминуче. Але воно приходить не само собою, а в боротьбі з загрозами антиукраїнства, політичної продажності, особистого та групового егоїзму.

Непрості випробування, які стоять перед нами в 2014 році, вимагатимуть високої громадянської свідомості, організованості, згуртованості… Тільки спільними зусиллями подолаємо загрози, тільки разом досягнемо високої мети – утвердження у власному домі «своєї правди», гідності – наших українських та європейських чеснот.

Тому кожен осередок «Просвіти» має стати й осередком народного об'єднання «Майдан». І варто завжди пам'ятати, що ми – сильний і талановитий народ, який, об'єднавшись навколо національних українських цінностей, може організувати успішне державне життя й побудувати процвітаючу державу. І на прапор боротьби за Українську Україну маємо взяти ЗАПОВІТ нашого пророка Тараса Шевченка, 200-річчя якого ми відзначаємо. Він вірив у нас і нам заповів: борітеся – поборете, вам Бог помагає.

Шановні друзі! Сердечно вітаю вас із Новим, 2014, роком, з Різдвом Христовим – святом, яке для нас має особливий сакральний зміст.

Хай новий рік буде щасливим, успішним для кожного з нас і всієї України, а Різдвяні свята, зігріті українською традицією, спільними почуваннями, молитвою і колядою, зміцнять дух, додадуть упевненості й віри в майбутнє.

Хай ці свята увійдуть у ваші домівки з миром, радістю і Божою благодаттю.

З Новим роком!

Христос народився! Славімо Його!

Голова ОО ВУТ «Просвіта» імені Тараса Шевченка
Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ

ДІЯ

СОЛІДАРНІСТЬ ПРОТИ ТЕРОРУ

У неділю у Києві, Івано-Франківську, Львові, Запоріжжі, Дніпропетровську, Харкові та інших містах України відбулися народні віча під гаслом «Солідарність проти терору». Всюди йшлося про владний терор проти активістів Майдану: напади і побиття людей, підпали житла, автівок, погрози родинам…

Кожному зрозуміло, що все це робиться під прикриттям влади, яка таким чином намагається застрашити народ, який постав за європейське майбутнє, за правду, справедливість, гідність.

На столичному Майдані тисячоголосо ухвалили програмний Маніфест, у якому проголошені цілі, досягнення яких заплановане на коротко-, середньо- та довготермінову перспективу.

(Чит. 3 стор.)

РІШЕННЯ

«ПРОСВІТА» ВСТУПИЛА У НАРОДНЕ ОБ'ЄДНАННЯ «МАЙДАН»

Правління ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка 30 грудня 2013 р. одностайно вирішило про входження обласної просвітянської громади у Всеукраїнське народне об'єднання «Майдан».

А також рекомендує районним і міським об'єднанням «Просвіти» увійти до відповідних районних і міських структур «Майдану».

Разом – сила! Разом – до перемоги!

ШАНОВНІ ДРУЗІ!

Луганське обласне об'єднання ВУТ «Просвіта» імені Тараса Шевченка щиро вітає вас із Різдвом Христовим, Новим, 2014, роком та Йорданом. Христос народився! Славімо Його!

Від душі бажаємо міцного здоров'я, щастя, успіхів, благополуччя. Підтримаймо один одного теплом, щирістю, любов'ю, словом і добрим вчинком. Нехай святкові новорічні дні додадуть Вам сили, витривалості та віри у щасливе майбуття Української нації та Української держави!

У рік Тараса Шевченка вшануймо його пам'ять і виконаймо його заповіти й пророчі слова, які стали дороговказами для всіх нас.

З повагою, просвітяни Луганщини,
Голова ЛОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка
Володимир СЕМИСТЯГА

ЗАКОЛЯДУЙМО, ЯК У ДИТИНСТВІ…

***

На синім небі
Зіронька стала,
По всій Вкраїні
Звістку подала.

Що в Вифлиємі,
В стайні низенькій,
Дитя родилось —
Ісус маленький.

Ісус родився,
Ручки складає,
Всіх засмучених
Радо вітає.

Тож перестаньте
Вже сумувати,
Вкраїнські хлопці,
Гожі дівчата.

Дівчата й хлопці,
Всі поклонімся,
В добрій надії
Богу молімся.

Щоб ми діждали
Кращої долі,
Щоб розквітали,
Як квітки в полі.

***

Темної ночі
Зорі засяли,
Ангели людям
Радість звіщали.

У Вифлиємі,
В стайні, на сіні,
Христос родився
Всім на спасіння!

Люди, радійте,
Христа вітайте,
Божому Сину
Славу віддайте!

Слава на небі
Богу святому,
На землі спокій
Роду людському.

Дмитро ПАВЛИЧКО

МОЛИТВА

Отче наш, ми люди на Майдані,
України правдою живі.
Чуємо тепло Твоєї длані,
Жити хочемо в Твоїм єстві.

Ми Твої сповняєм заповіти,
Господа в нас іншого нема,
Але ми не годні зрозуміти
Судні помисли Твого ума.

Тож яви нам всі майбутні дати,
Відповідь на запит наш яви:
Скільки ще разів нам помирати
Й воскресати на хрестах Москви?

Отче наш, скажи нам, чи не досить
Наших воскресінь і помирань?
Україна на колінах просить –
Перед нами і за нами стань!

НАМЕТ

На Хрещатику, в наметі – Снятин,
Врадіївка, Русів, Обертин,
Боровиця, Калуш, Молодятин,
А всі хлопці – гарні як один.

Іспас, Нагуєвичі, Криниця,
Чигирин, Батурин, Стецева,
Мізунь, Суботів і Зарваниця,
А всі хлопці – пісня січова.

Збараж, Кременець і Волноваха,
Моринці і Гайдамацький Яр,
Печеніжин,
Конотоп, Глеваха
і Ескі'-Кермен – синок татар.

Київ є – немає депутатів,
Але Київ є, і я тут є,
А моє ім'я тепер – Стопчатів,
Найглибинніше ім'я моє.

Я – Стопчатів. Гріюсь біля тлива,
Що в залізній мерехтить діжі.
Чую, як співає, повна дива,
Ніч моя на смертнім рубежі.

Сонце йде, як перекотиполе,
Видно прапорів звитяжних лет.
Я – Стопчатів! Я не вмру ніколи.
І не вмре ніколи мій намет.

ДО ВАЛЕНСИ

Пан Валенса каже: «На Майдані
Все гаразд, але вождя нема!»
Що ж, такі математичні дані,
Вислід наукового ума.

Правда, пане Леху, правда чиста,
Як поглянуть збоку чи згори:
Там, де завжди їх бувало триста,
В нас вождів сьогодні тільки три.

Тільки три, та я скажу вам, пане:
Не вожді вони, а сурмачі,
Три труби, що будять наші рани,
Україну, звислу на мечі.

Ми – не темна хлібоїдна маса,
Що без вожака – немов сліпа.
Нас веде ідея, дух Тараса,
Кров пролита воїнів УПА.

Нас веде сльоза голодомору,
Ще не сплакана, вона горить.
Ти Майдану не збагнеш знадвору,
Ти прийди туди бодай на мить!

Буде вождь, він прийде скоро здолу,
Ми його знайдемо десь в траві,
Вознесем – і скинемо з престолу,
Як служити він почне Москві.

Друже мій Валенсо, все в нас буде –
Вождь і Церква, зброя і могуть,
Доки на Майдан звичайні люди,
Смерті не лякаючись, ідуть.

НА ТОМУ СТОЮ

НЕВІДКЛАДНІ ПРОПОЗИЦІЇ

Уряди демократичних держав не можуть стояти осторонь від того, якими методами криміналоцентрична адміністрація України керує європейським народом, що прагне вступити на асоціативних правах до ЄС. Ці методи відверто терористичні: убивства, каліцтва активістів, руйнуванням їхньої власності, а також застосування до них наклепницького судочинства через очолену злочинцями юридичну систему.

Названі злочини є злочинами проти людства за мирного часу.

Тому саме Майдан має взяти на себе місію зернення до демократичних урядів світу із закликом-пропозицією. А саме:

1. Просити демократичні уряди відкликати своїх послів з України;

2. Заморозити банківські рахунки в європейських та американських банках усім членам адміністрації Януковича включно з членами Партії реґіонів, які, перебуваючи під впливом кримінальних елементів, підтримують бандитський курс влади і становлять резерв виконавців антилюдських злочинів.

Окремо треба звернутися до міжнародного Гаазького трибуналу з проханням порушити справу проти Адміністрації Президента Януковича і самого Президента за вчинення низки злочинів проти людства.

Такі звернення лідери Майдану мають ухвалити на вічу Майдану.

Ці невідкладні шанси для українського народу не можна ігнорувати.

Святослав КАРАВАНСЬКИЙ

ЗНАЙ НАШИХ, МІЛІЦІЄ!..

УСІ КАЙДАНИ РОЗІРВУ...

Євромайдан підтримують відомі люди, зокрема письменники, художники, артисти, спортсмени. Серед них – один із найсильніших вітчизняних богатирів, стронґмен Назар Павлів.

Солідаризуючись із майданівцями й протестуючи проти жорстокого побиття їх беркутівцями, уславлений силач прийшов в один із відділів міліції і розірвав одягнені на руки кайданки, доводячи цим, що волю не спинити. Від побаченого міліціянти оторопіли – досі їм здавалося, що кайданки зі спеціальної сталі зламати неможливо...

Нагадаємо, що Назар встановив багато рекордів – тягнув за собою пожежні машини, лісовози, бронетранспортери, військові літаки, тепловоз із вагонами й пасажирами, асфальтоукладач. Свою міць він продемонстрував у телепередачі «Україна має талант». Назар сильний не тільки фізично, а й духовно, бо виховувався у сім'ї, члени якої були учасниками національно-визвольних змагань. У шкільні роки він захоплювався постатями Євгена Коновальця, Степана Бандери, Романа Шухевича, його літературні розвідки не раз друкувала газета «Галичина».

З перших днів революції він – на Майдані в Івано-Франківську і, заспівавши зі сцени «Ой у лузі червона калина...», закликав прикарпатців підтримати цей мирний спротив. А на столичному Майдані разом із соратниками протистояв намаганням влади розігнати Майдан. Розірванням же кайданок він застеріг міліціянтів: краще не чіпайте.

ПОПЕРЕДЖЕННЯ

НАДГРОБОК ВЛАДІ

Українці встановили на Євромайдані надгробок владі

Плиту з присвятою Президенту, прем'єру і всій «реґіональній банді» привезли до Києва майданівці, мабуть, із сусідньої Житомирщини, де на виготовленні надгробних пам'ятників спеціалізуються цілими селищами. І надпис зробили азіровкою: «Хому Вітькі Януковичу і Міколі Ізірову та всієї реґіональній банді в подарунок на новорічні свята». І обрамлений цей напис колючим дротом. А замість портретів – каска зі свастикою та серп і молот (чи то сутність нинішнього режиму в Україні символізують, чи похорон фашистської і комуністичної символік).

Що тут скажеш? Народна творчість неперевершена.

Теодор ДРОВНИЧ

РЕАЛІЇ ЧАСУ

ТЕРОР: ЗАМОВНИКИ І ВИКОНАВЦІ

Вночі на Бориспільському шосе під Києвом жорстоко побили журналістку та активістку Євромайдану Тетяну Чорновол.

Жінка власною автівкою поверталась до села під Києвом. Як повідомив журналіст Мустафа Найєм, Тетяна помітила за собою стеження і спробувала повернутись до Борисполя. Однак зробити це їй не вдалося, бо її машину «підрізали» і змусили зупинитись. Вона вискочила з автомобіля і спробувала втекти, але двоє чоловіків наздогнали її й побили. У жінки діагностували струс мозку, численні гематоми, зламаний ніс, самостійно ходити вона не може. За останньою інформацією, Тетяну Чорновол лікують у реанімації.

Як повідомив активіст Олексій Гриценко, який отримав дзвінок від Чорновол у цю ніч, 24 грудня Тетяна їздила знімати будинки міністра внутрішніх справ Захарченка та Генпрокурора Віктора Пшонки. Під час останньої зйомки за нею слідкували «беркутівці». У матеріалі «Тут живе кат!», який журналістка встигла розмістити на блозі «Української правди», Тетяна розповіла про маєток міністра МВС Віталія Захарченка. Через кілька годин після публікації статті на неї напали.

Кримінальна хроніка останніх днів вражає кількістю нападів на активістів Євромайдану в різних містах України. Згадаймо, що в Івано-Франківську побили координатора Євромайдану Максима Кицюка. В Києві від травм помер активіст Павло Мазуренко, якого за участь у Євромайдані побили правоохоронці. У Харкові стався напад на співорганізатора місцевого Євромайдану Дмитра Пилипця, якому завдали більше десяти ножових поранень. 21 грудня скоїли напад на активіста «Дорожнього контролю» Володимира Моралова, в якого вистрелили з травматичної зброї і спалили автомобіль. Загалом повідомлення про спалення автомобілів активістів Євромайдану з'являються ледь не щодня. Палять квартири активістам у Миколаєві. Активіста калуського Євромайдану Олега Савку, який спалив портрет Віктора Януковича, підозрюють у злочинній змові та грубому порушенні громадського спокою (ст. 296 КК України). Кількість і жорстокість нападів дозволяють говорити про сплановану кампанію залякування «євромайданівців».

Влада робить вигляд, що цей терор, який охопив Україну, її не стосується. Але усі переконані, що саме влада його організувала, координує і реалізує. І віри не йметься, що вона буде шукати й карати нападників, так само, як вона виявляє винних у побитті людей на Майдані.

АКЦІЇ

ДОСИТЬ!

Журналісти Прикарпаття висловлюють солідарність Тетяні Чорновол. Вони обурені тим, що в країні наростають неґативні тенденції щодо їхньої професії.

«Всіх не переб'єте!», – під таким гаслом минулого четверга понад півсотні журналістів під стінами облдержадміністрації заявили владі, що їх не залякаєш.

«Події останніх місяців показали, що влада «покращувачів» хоче остаточно здолати демократію і свободу слова в Україні. Побиття людей є неприпустимим, а те, що б'ють жінок, не вкладається в жодні рамки. Тому своєю акцією івано-франківські журналісти демонструють солідарність із київськими колеґами», стверджували учасники.

ПАМ'ЯТЬ

БІЙЦІ БОРОЛИСЬ ДЕНЬ І НІЧ...

Житель Івано-Франківська Михайло Васильович Трошко – член ОУН, вояк УПА – кулеметник, десятилітній в'язень сталінських таборів, його брат Семен служив у Дивізії «Галичина», а дружина Богданна була медичною сестрою в УПА й найкращою подругою дружини командира тактичного відтинку «Чорний Ліс» Василя Андрусяка (Ґрегота, Різуна) – Євгенії Андрусяк.

Народився Михайло Трошко 1926 року в селищі Єзупіль Тисменицького району. Роки юності у нього, як і в його ровесників, забрала війна. У 1942 році, коли Україна була окупована німцями, на його обійсті збираються підпільники для формування осередку ОУН Єзуполя. Хлопці вчили Декалог українського націоналіста, історію України. Якось, скориставшись відсутністю німців, які побутували у хаті, Микола забрав їхню зброю і приніс провіднику. Однак той дав наказ повернути її, бо вороги могли помститися не тільки його родині, а й знищити селище.

Згодом Микола із ранцем відійшов у ліс, де зібралось сімнадцять хлопців, серед яких й односельці – Михайло Кушнір, Йосиф Овчар, Семен Шиндак. Однак пробратись до постою не вдалось. За наказом провідника, яким став син священика із Тязева на псевдо Коник та Журба, змушений був повернутися додому. Батьки зраділи, пригадує пан Михайло, мама витирала сльози радості, але водночас переживала за його подальшу долю.

В УПА був стрільцем у восьмому рою й другим кулеметником, а псевдо обрав собі Лис, бо відзначався хитрістю й відважністю. У вересні 1944 року був здійснений напад на районну тюрму, у якій на той час знаходились під арештом дівчина й близько двадцяти хлопців. «По захопленні тюрми й звільненні ув'язнених ми отримали завдання захопити начальника тюрми, а я мав обірвати телефонний зв'язок. Наказ командира виконали, в'язнів звільнили, а на одній зі стін в'язниці наші хлопці, – розповідає пан Михайло, – зробили напис: «Смерть Сталіну! Слава Україні!».

Відійшовши в Стриганецькі ліси, повстанці звітували про виконання завдання. Згодом був даний наказ вернутися на свої терени. У той час війська НКВС уже вели повномасштабну війну проти повстанців. І в Козаковій долині, що поблизу Єзуполя, партизани потрапили в облаву. Так у вересні 1944-го Михайло Трошко разом із Володимиром Вовком, Михайлом Озарчуком, Семеном Кудлою, Миколою Нагнибідою потрапили до Станіславської тюрми. Після катувань і допитів їх засудили на десять років позбавлення волі й п'ять поразження в правах.

«А вже 25 грудня, на польське Різдво, нас у товарних вагонах вивезли до Львова, а звідти відправили в Сибір, на станцію Печора, де розподілили по колонах. Я, – продовжує мій співрозмовник, – потрапив у колону «Сива маска» (Сиктивкарівська область Республіки Комі). Однак там нас не прийняли й під конвоєм ми за два дні, подолавши сімдесят кілометрів, зупинились для прокладання дороги. Згодом нас відправили на шахту в Інту, де добував руду».

Писати додому дозволяли раз на рік. Однак, заміняючи на шахті бриґадира, через запарщиків руди пан Михайло передавав листи додому сам і допомагав іншим в'язням. «Та якось стукач, а таких у тюрмі не зважаючи на зневагу до них було багато, побачив, як я через ґрати передавав хліб політв'язневі, й доповів це адміністрації, за що мене побили так, що я стікав кров'ю, й кинули у бур», – веде далі мій співрозмовник.

В Інті доля звела Михайла Васильовича із Богданною Тепеногою – медсестрою командира ТВ «Чорний Ліс» Василя Андрусяка, яка теж відбувала покарання. Там вони побрались, живучи в землянках, розділяючи напівголодні будні суворого сибірського, однак спільного, життя.

По звільненні з ув'язнення працював у місцевому радгоспі, додому довго не відпускали, змушуючи двічі на місяць відмічатись у коменданта. Одного разу, після чергової обіцянки відпустити додому, яка також виявилася обманом, Михайло переплив на катері ріку Кошол і берегом після довгих скитань добрався до залізниці. Заробивши грошей та отримавши паспорт, поїхав на рідну землю.

Повернувшись додому, довго не міг влаштуватися на роботу, згодом від важкої хвороби померла кохана дружина й на чужині на п'ятдесят третьому році обірвалося життя рідного брата Семена.

Незважаючи на поважний вік, проблеми зі здоров'ям, Михайло Васильович Трошко радо ділиться спогадами про пережите, він є бажаним гостем у навчальних закладах, де згадує свої молоді роки, вкрадені війною, і вірить, що Україна стане такою, про яку мріяло його покоління, віддаючи за неї найдорожче – життя.

Володимир БАКАЛА

ЖИТТЯ МІСТА

КОРКІВ СТАНЕ МЕНШЕ

Відкрили для руху нову транспортну вулицю Проектну. Вона з'єднала вулицю Гетьмана Мазепи з Південним бульваром та вулицею Короля Данила, що дасть змогу суттєво розвантажити від транспорту проблемні перехрестя вулиць Січових стрільців–Мазепи–Пилипа Орлика та Мазепи–Короля Данила і центральну частину міста загалом.

За два роки тут проклали нові дощову та фекальну каналізації, встановили два світлофорні об'єкти, змонтували зовнішнє освітлення, облаштували заїзні кишені та місця для паркування, встановили перильні огородження для безпеки пішоходів, настелили нижній шар асфальту. Тепер це чорнове покриття проходитиме так звану обкатку, щоб можна було виявити його дефекти. Наступного року на проїжджу частину вулиці покладуть ще один п'ятисантиметровий верхній шар асфальту, нанесуть дорожню розмітку та завершать мощення тротуарів.

Словом, для автомобілістів таки настало покращення. Поки що вулиця має назву Проектна, та мер Віктор Анушкевичус пропонує назвати нову вулицю Європейською. «Гадаю, у час, коли українці й представники Івано-Франківська відстоюють євроінтеґрацію України на Євромайдані, така назва буде дуже доречною і не втратить своєї актуальності й надалі», – наголосив голова міста.

Нагадаємо, що на початку 80-их років Об'їзна (теперішня вулиця Івасюка) з'єдналась із теперішньою вулицею Незалежності. У 2002-му відкрили вулицю Мельника, яка з'єднала вулиці Незалежності та Академіка Сахарова. У 2006-му філія Облавтодору ДЕУ-31 побудувала вулицю Надрічну. У 2007-му капітально відремонтували вулиці Заклинських і Панаса Мирного, які мали б розвантажити частину вулиці Новгородської та її перехрестя з вулицею Галицькою. Однак водії нею користуються не часто, бо довший час вулиця слугувала відстійником для мікроавтобусів Богородчанського напряму. У 2008 році, під час середнього ремонту вулиці Мазепи, обкатку проходили нова вулиця Володимира Великого та частина новозбудованого Південного бульвару, які верхнім шаром заасфальтували лише торік. Але для розв'язання проблем автотранспорту у центральній частині міста потрібно нарешті взятися за доведення до ладу так званих внутрішніх об'їзних вулиць. А поки що над проблемою розвантаження міста від транспорту шляхом зміни маршрутів руху роздумують запрошені німецькі фахівці.

Н. К.

НАВІЯНЕ

ДОРОГА ДОДОМУ

Вона наймиліша, бо вона веде до свого, рідного, близького. Неважка і навіть якщо довга, не здається такою. І коли триває не рік, і не два, а роки й роки, рух по ній виправдовує час, затрачений на подолання її тривалості й дальності, бо мета виправдовує того, хто вперто до неї йде.

Ще краще, коли тією дорогою йдеш не сам, а зі своїм народом, який не раз має фальшивих пророків і не тих поводирів.

На довгій дорозі мусить з'явитися той, хто знає дорогу до свого дому...

Треба йти і вірити, що пустелі розчарувань, сумнівів і безнадій колись закінчаться, що безводні простори під пекучим сонцем зміняться квітучими оазами.

Ця дорога веде Україну до дому європейських народів, звідки її витіснили волею історичних обставин. У нас, нормальних людей, не може бути іншої мети, ніж повернення до європейського дому. Навіть якщо сусід зі Сходу обіцяє великі газові вигоди й мішки грошей. Мрія не продається, бо вона занадто велика і дорога, щоб її розмінювати на фальшивки й солодкі ілюзії, які швидко обернуться прахом.

Навіть без Мойсея ми знаємо, куди йти. Шкода лише, що одні вже пройшли пустелі й готові жити новим, європейським життям, а інші ніяк не здолають пустелю зрадженого досвіду ілюзорних віровань і подій, які давно закінчилися крахом.

Але і ці, і ті – один народ, і дорога має світити однаково всім і бути єдиною.

Пам'ятаєте фільм грузинського режисера Абуладзе «Покаяння», де є фраза: «дорога, яка не веде до храму – не веде нікуди».

Дорога, яка не веде до Європи – навіщо вона?

Василь БАБІЙ

ДУХОВНІ РОЗДУМИ

ХРИСТОВЕ І НАШЕ НАРОДЖЕННЯ

Народження Ісуса – це незбагненна таїна спасіння людського роду. Який розум бодай найменшою мірою може збагнути, як той, хто згідно об'явлення Божого Слова, є Сином Творця, існує вічно, яким Бог створив віки (тобто весь світ). Хто сидить на небеснім престолі праворуч Отця, приходить у цей світ через народження від свого творіння, від людини?

Глибокозмістовні слова сповідання віри як молитву промовляє кожен священнослужитель перед початком Божественної Літургії: «У гробі плоттю, а в аді з душею як Бог, в раю ж із розбійником, і на престолі був єси, Христе, з Отцем і Духом, все наповняючи, неописаний».

Так, ніхто не може заперечити, що Творець світу – всевидющий, всезнаючий і всюди присутній. Але хто може пояснити, як Він це здійснює? Та достатньо нам повірити, що з великої любові до нас, до свого творіння, прийшов на землю Христос, щоби спасти нас. «Бог вочоловічився, щоб людина обожилася», – говорили вже перші християни. А починається цей шлях обоження, як вчив і закликав до цього наш Господь, покаянням, яке разом із хрещенням від води й Духа є народження згори. Тому святі рахували роки свого життя не від тілесного народження, а від часу навернення до Бога, покаяння й поборення в собі зла та гріха.

А життя до того вважали часом смерті. Ось до теми цікава і повчальна історія.

В одному монастирі помер монах. Маючи від Бога особливий дар, він виготовляв вишукані предмети так званої церковної утвари, необхідної для богослужінь. Його за це високо цінували, щиро поважали й любили. До глибини душі вражений звісткою про смерть, до нього спішно прийшов святий старець цього ж монастиря архімандрит Іван. Він помолився біля померлого, і той враз ожив. Та дивно, що першими словами воскреслого було прохання постригти його в схиму, в найстрогіший монаший чин, у який постригають тільки окремих монахів і то в похилому віці. Не всім до снаги нічим земним не цікавитися й не перейматися, духовно вмерти для цього світу, надзвичайно строго і постійно постити, весь час молитися. Ігумен монастиря виконав проханняченця. Але братія хотіла дізнатися, чому так учинив їхній співбрат, і наполегливо просила, щоб він відкрив їм причину. І він оповів що зразу ж по смерті мав видіння. Він стояв перед великим ровом, який був заповнений різними предметами церковної утварі. І тут перед ним явилася Мати Божа й сказала: «Все це не важливе. Необхідно молитися, каятися в своїх гріхах і таким чином очищати своє серце».

Очевидно, у цього монаха десь у глибині душі було внутрішнє вдоволення від того, що він робив, а це вже свідчить про його особливість, яка в свою чергу породжує зверхність. А це вже явна ознака найбільшого смертного гріха – гордині як найважчої духовної хвороби, яка забруднює серце і в ньому вже немає місця для Бога. А тоді даремні всі відправи, пости й читання духовної літератури для глибокого пізнання Божої Премудрості.

А яке наше серце?

Чи не переповнене воно другорядними речами й навіть далеко не християнськими? Хіба можемо відсвяткувати Різдво Христове без різних атрибутів? Та навіть гарні колядки й вертепи можуть бути далекими від прослави Новонародженого, якщо серця забруднені гріхами.

Христос народився одного разу у Вифліємі, а просить всіх покаянням очистити свої серця. І Він народиться в них у будь-який час року, місяця, дня, години й хвилини.

До цього змагаймо всі.

Христос народився!

Славімо Його!

Михайло МЕЛЬНИК, *протоієрей*

ДІЯ

МАНІФЕСТ МАЙДАНУ

Ми, учасники Народного віча, громадяни України, які зібралися сьогодні на Майдані Незалежності:

усвідомлюючи, що Україна є європейською державою, українці є європейською нацією і готові обстоювати європейські цінності, зокрема права та свободи людини, демократію, верховенство права, рівність усіх перед законом;

констатуючи, що нинішній Майдан демонструє силу мирного протесту, хоч двічі зазнав спроб силового розгону;

наголошуючи, що Майдан є одним із найтриваліших і наймасовіших протестів у сучасній європейській історії з вимогами дотримання прав людини, її свободи й гідності;

усвідомлюючи, що мільйони українців, які вийшли впродовж останнього місяця на майдани в цілій Україні, показали, що вони прагнуть змін і готові до розбудови національної держави на основі європейських цінностей, поєднуючи їх із традиційними цінностями українського народу;

усвідомлюючи, що нинішня політична система, яка призводить до узурпації всієї влади в країні однією людиною, привела державу до глибокої економічної та політичної кризи;

прагнучи до побудови такої системи влади, за якої на вершині інтересів держави має нарешті опинитися не чиновник, не олігарх, а проста людина, її гідність і добробут, її права та можливості для безперешкодної самореалізації в Україні, незалежно від політичних чи релігійних поглядів, мови спілкування;

усвідомлюючи необхідність нашого єднання та координації нашої роботи для творення змін і нової України,

закликаємо всіх, хто хоче змін у країні, разом працювати або долучитися до лав Всеукраїнського об'єднання «Майдан» заради досягнення таких цілей.

І. У КОРОТКОТЕРМІНОВІЙ ПЕРСПЕКТИВІ МИ СПІЛЬНО МАЄМО ДОМОГТИСЯ:

1. Звільнення та реабілітації всіх заарештованих за участь в акціях протестів, припинення репресій, терору, погроз, морального та фізичного тиску на учасників мирного спротиву, звільнення всіх політичних в'язнів.

2. Відставки й притягнення до відповідальності всіх високопосадовців (зокрема, міністра Захарченка), які відповідальні за організацію кривавого розгону студентів у ніч проти 30 листопада на майдані Незалежності, побиття активістів і журналістів під стінами Адміністрації Президента 1 грудня 2013 року. До відповідальності мають бути притягнені не лише замовники, а й безпосередні виконавці з-поміж рядових бійців спецпідрозділів МВС.

3. Ліквідації спецпідрозділу «Беркут» як формування, що повністю дискредитувало себе своїми діями. Заборони використання військовослужбовців Внутрішніх військ для силової протидії мирним масовим акціям протесту.

4. Відставки Уряду М. Азарова та формування нової проєвропейської більшості в парламенті. Ця більшість має сформувати новий технічний Кабінет Міністрів, завдання якого – вивести країну зі системної кризи, забезпечити підписання Угоди про асоціацію з ЄС, а також ґарантувати проведення чесних виборів Президента й парламенту.

5. Початку реальних, а не імітаційних переговорів між владою та Майданом з метою формування пакету рішень, які були б спроможні зняти гостроту політичної кризи і створити підвалини для подальшої нормалізації ситуації у країні. Для цього Рада ВО «Майдан» сформує повноважну делеґацію, яка матиме мандат Майдану на ведення переговорного процесу з владою.

6. Утворення представницького органу установчої влади для підготовки нової Конституції України. До її ухвалення необхідно тимчасово повернутися до редакції Конституції 2004 року, яку нелеґітимно скасували, а Президент унаслідок цього незаконно й неконституційно отримав додаткові конституційні повноваження.

Це – леґітимний шлях вирішення глибокої політичної та економічної кризи в Україні, який передбачає проведення дострокових парламентських виборів на пропорційній основі з відкритими списками.

7. Донесення ідей Майдану до громадян України, поширення діяльності Майдану в усіх реґіонах України, забезпечення якомога ширшої комунікації та інформування мешканців сходу й півдня України про цілі та завдання нашої організації.

8. Становлення на основі місцевих і реґіональних осередків ВО «Майдан» мережі самоорганізації громадян, яка забезпечить:

громадський контроль за діяльністю органів влади і самоврядування;

ідентифікацію проблем місцевого розвитку та консолідацію громадян для їхнього вирішення;

рекомендації на посади в органи влади й самоврядування чесних, компетентних та ініціативних фахівців, надання їм громадської підтримки;

підготовку суспільства до формування професійних і відповідальних органів влади та самоврядування.

ІІ. У СЕРЕДНЬОСТРОКОВІЙ ПЕРСПЕКТИВІ МИ СПІЛЬНО МАЄМО ДОМОГТИСЯ:

1. Підписання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом включно з глибокою та всеосяжною зоною вільної торгівлі.

2. Запровадження безвізового режиму з Європейським Союзом для українських громадян. Двері до ЄС мають бути відчинені для всіх українців, котрі хочуть вільно подорожувати, а не лише для обраних чиновників.

3. Недопущення зовнішньополітичного бартеру стратегічних інтересів України на тактичні економічні бонуси з боку Росії, запобігання втягуванню України в Митний/Євразійський союзи. Скасування тих домовленостей із Росією, які досягнені ціною відмови від європейської інтеґрації України та підривають суверенітет держави.

4. Запровадження персональних міжнародних санкцій проти посадових осіб, причетних до застосування сили проти мирних демонстрантів, політичних репресій, порушення прав і свобод людини в Україні. Ці заходи мають охоплювати заборону на в'їзд, замороження активів таких осіб, перевірку джерел походження коштів і власності, розміщених за кордоном, повернення пограбованого до України.

5. Забезпечення розробки, проведення загальнонаціонального обговорення та затвердження системного Плану змін у країні «Європейська Україна», здійснення якого забезпечить у стратегічній перспективі вступ України до Європейського Союзу.

6. Забезпечення проведення чесних, прозорих і демократичних президентських, парламентських виборів та виборів до органів місцевого самоврядування, які є леґальним шляхом для зміни влади у країні.

ІІІ. У ДОВГОСТРОКОВІЙ ПЕРСПЕКТИВІ МИ МАЄМО СПІЛЬНО ДОМОГТИСЯ:

1. Реалізації закладеної в Конституції, але так і не досягненої наразі мети побудови в Україні демократичної, правової держави зі соціально орієнтованою економікою, що вважає забезпечення фундаментальних прав людини своєю первинною та ключовою функцією, унеможливлення узурпації влади і зловживання нею.

2. Ухвалення нової Конституції України, що відображала би новий, якісно усвідомлений суспільний договір між державою та громадянами, з метою забезпечення демократії, суспільної довіри та верховенства права, відновлення балансу між гілками влади, посилення місцевого самоврядування.

3. Децентралізації влади, надання реальних повноважень органам місцевого самоврядування, включно зі створенням ними повноцінних виконавчих органів, обмеження повноважень призначуваних Президентом місцевих державних адміністрацій лише контрольними функціями, забезпечення умов для розвитку місцевих громад через децентралізацію державних фінансів.

4. Докорінної зміни Кабінету Міністрів України, перетворення його на орган, який аналізує, розробляє та впроваджує державну політику, відповідає за ефективне служіння суспільству цілої системи органів виконавчої влади.

5. Відновлення правосуддя шляхом змін законодавства про судоустрій і люстрації суддів, причетних до неправосудних рішень, притягнення до кримінальної відповідальності працівників правоохоронних органів, силовиків, суддів, чиновників, причетних до здійснення політичних репресій в Україні, організації провокацій проти мирних демонстрантів.

6. Докорінних реформ правоохоронних органів, включно зі скороченням їхньої чисельності та обмеженням функцій відповідно до європейських стандартів із одночасним підвищенням професійного рівня їхніх працівників і відповідного грошового утримання. Ситуація, за якої кількість прокурорів в Україні є найвищою в Європі, а чисельність міліції перевищує чисельність армії, має відійти в минуле.

7. Проведення реформи освіти з обов'язковим упровадженням курсу громадянської освіти і прав людини в освітній процес.

Ми – за реальні й ефективні перетворення у країні, які мають відбуватися на основі європейських цінностей і стандартів. Ми прагнемо змінити не політиків біля керма держави, а цілу нинішню систему влади, яка наскрізь прогнила через тотальну корупцію, відсутність поваги до громадянина та до його прав.

Ми усвідомлюємо, що шлях досягнення запропонованих змін буде тривалий і непростий. Але тільки він веде нас до створення нової країни з новими правилами гри, дотримуватися яких під тиском Майдану та під його контролем будуть усі: від звичайних громадян до президентів і представників великого бізнесу.

Лише такий шлях, який ми маємо пройти разом, ґарантує успіх Україні й утілення ідей Майдану.

СЕСІЇ РАД

НА ПЕРЕВАЛІ

Перед початком роботи 27-ої сесії обласної ради шостого демократичного скликання її керівництво прийняло з рук прикарпатських пластунів Вифлеємський вогонь миру, депутатам колядував народний аматорський фольклорний колектив «Горицвіт» із с. Узин Тисменицького району. Вручили відзнаки до Дня місцевого самоврядування та за підсумками четвертого конкурсу проектів і програм розвитку місцевого самоврядування – найкращим сільським, селищним та міським радам, найактивнішим депутатам. З огляду на суспільно-політичну ситуацію в Україні та області, ряд депутатів вийшли зі своїх фракцій та оголосили про створення в обласній раді позафракційної депутатської групи «Єдність», а також заявили про вступ депутатських фракцій і груп на правах колективних членів до народного об'єднання «Майдан».

Голова обласної ради Василь Скрипничук виступив зі звітом про роботу. Про криміногенну ситуацію в області, хід розслідування резонансних кримінальних справ розповів і відповів на запитання присутніх перший заступник начальника УМВС України в області Олександр Вакуленко. Письмову інформацію з цього приводу подав заступник прокурора області Олександр Полежаєв, її зачитав головуючий на сесії В. Скрипничук.

Про внесення змін до обласного бюджету на 2013 рік доповіла директор департаменту фінансів – заступник голови облдержадміністрації Галина Карп. Розглянули також питання про план роботи обласної ради та план її діяльності з підготовки проектів реґуляторних актів на 2014 рік, «Про відзначення в області 200-річчя Тараса Шевченка», про укладення Міжнародного договору щодо відкриття Міжнародного пункту пропуску на українсько-румунському кордоні та інше. Відповідно до поданої заяви, Ольгу Бабій звільнили з посади головного редактора журналу «Перевал». На цьому перше пленарне засідання 27-ої сесії обласної ради завершилося.

ЗАЯВИ

ҐЕТЬ РЕЖИМ!

Ми, учасники визвольних змагань 40–50-их років ХХ ст., які проливали кров за те, щоб наша держава була вільною, незалежною, процвітаючою європейською країною, глибоко стривожені діями антиукраїнського, антинародного режиму, який за чотири роки своєї діяльності привів Україну до руїни. «Харківські угоди», антинародний закон про мовну політику в Україні, заграванння з Митним союзом, переписування Табачником нашої історії, розбудова «русского міра» в Україні – далеко не повні кроки антинародного режиму Януковича, який поставив народ поза законом. Останні події на Євромайдані, звірячі побиття молоді, яка мирним шляхом відстоювала право бути в сім'ї європейських народів, показали, що українська влада на догоду режиму Путіна готова піти проти свого народу і в своїй продажній політиці не зупиниться ні перед чим. А тому нам, учасникам визвольних змагань, не байдуже, де буде наша держава завтра – в Європі чи Азії, чи будуть наші діти й онуки жити, як усі народи європейської спільноти, чи далі будуть упослідженими, гарматним м'ясом для московської неоімперії.

Всеукраїнське братство ОУН–УПА підтримує європейське прагнення нашого народу, сотень тисяч учасників Євромайдану і **вимагає відставки Кабінету Міністрів, Президента України, проведення дострокових виборів до Верховної Ради та негайного підписання угоди з Євросоюзом, притягнення до кримінальної відповідальності винуватців побиття молоді на Євромайдані.**

І хай допоможе нам у цьому Господь Бог! Слава Україні! Героям слава!

Ухвалила Головна булава ОУН–УПА

ПРЕЗЕНТАЦІЇ

І МІРАЖІ БУТТЯ

В обласній бібліотеці ім. І. Франка відбулася творча зустріч з поетом і журналістом Іваном Гавриловичем з нагоди виходу його нової збірки поезій «Час міражів».

Ще буде все в житті – і сум, і радощі,
Й полин розчарувань безмірних теж.
Хтось у тобі шукатиме розради ще,
Й душі своїй відлуння однайдеш.

Відкриваючи творчу зустріч, директор обласної універсальної наукової бібліотеки Людмила Бабій, розповіла, що Іван Гаврилович знаний на Прикарпатті журналіст, поет, член Національної спілки письменників та Національної спілки журналістів України, лауреат обласної журналістської премії ім. Б. Бойка. Народився в Делятині на Надвірнянщині. Закінчив факультет журналістики Львівського університету ім. І. Франка. Працює редактором відділу соціально-побутових проблем редакції газети «Галичина». А в журналі «Перевал» завідує відділом прози. Він – автор збірок віршів «Данина життю»(1991), «Янголи над містом» (2001), «Ватра на дощі» (2007), «Час міражів» (2013), друкувався в колективних письменницьких збірниках, удостоєний Золотої медалі української журналістики, багато сил і часу присвячує літературному редаґуванню рукописів молодих авторів, рецензує нові видання.

Сам же Іван Михайлович зазначив, що його четверта поетична книжка «Час міражів» визріла як підсумкова на віковому рубежі. Тож є у ній не тільки розділи «Твій фатум – як фантом», «Чари вербальні», «Тінь од крилець бджоли», куди увійшли вірші останніх років, а й розділ «Зі стогів прожитих літ», який дає уявлення про його творчу еволюцію на поетичному шляху.

Та для поета підбивати певні підсумки – справа умовна. Представлені у збірці твори свідчать про його прагнення до змістовного і художньо-стильового оновлення своєї поезії, до пошуку таких виражальних засобів, які б увиразнювали внутрішню фабулу й ліричну настроєність на вічні теми протиріч і контрастів буття: добро і зло, віра і безвір'я, день і ніч, любов і ненависть, радість і смуток людської душі.

Іван Михайлович прочитав нові поезії, народжені останнім часом.

Голова обласної письменницької організації, літературний критик Євген Баран високо оцінив соціальну спрямованість, ліризм, філософське осмислення буття в поезії І. Гавриловича. Він відзначив, що поет гостро і боляче реаґує на сьогоднішні проблеми, виявляє глибоку національну свідомість.

Теплі слова на адресу поета сказали голова обласної організації НСЖУ, Вікторія Плахта і журналістка Тамара Лейб'юк, письменники Ганна Дорошенко, Василь Бабій, Іван Вітенко, композитор Богдан Шиптур.

Привітали Івана Михайловича з виходом поетичної збірки депутат обласної ради Дмитро Захарук, колеги по перу Мирослав Аронець, Ярослав Ясінський, Віра Багірова та інші.

Пісні на вірші І. Гавриловича та музичні вітання для автора прозвучали у виконанні тріо бандуристок Вівчаренків та барда Лесі Васьків.

Теодор ***ДРОВНИЧ***

ПОСТАТІ

ІЗ КОГОРТИ ВІДОМИХ

7 січня минає 180 років від народження письменника Степана Руданського. Народився він на Поділлі, тепер Вінницької області. Після закінчення Кам'янець-Подільської духовної семінарії навчався у Петербурзькій медико-хірургічній академії. Студентом, пізніше лікарем, бачив злидні українського народу. Сам всюди і завжди виявляв людяність, безкорисливість і доброту. Маючи талант до літературного писання, він відомий нам як поет-романтик і поет-гуморист. Свої твори поет розділив на пісні, приказки, байки, небилиці, переклади й переспіви. Його твори різні за змістом, тематикою, сумні й дотепні об'єднані однією назвою «Співомовки». У багатьох віршах описана важка праця селян, сирітське життя, втрата молодих безрадісних літ, які нагадують поетові оголену ниву. Ліричні твори витримані у народному пісенному стилі, тому сприймаються як народні, зокрема пісня «Повій, вітре, на Вкраїну».

Окрему групу творів становлять приказки-мініатюри. Іван Франко про них писав, що Руданський виявився «найориґінальнішим і заразом найбільш народним», показав «незвичайне майстерство форми й народної мови, живість і простоту вислову, делікатний гумор, котрий мав погідний, добродушний усміх, розлитий над усіма тими творами».

Головними персонажами приказок є люди праці, українські селяни, чумаки, а їхніми протилежностями є хитрі купці, пани, солдати царської армії. Наш народ виявляє більшу кмітливість і мудрість, ніж його гнобителі. Твори письменника люблять діти й дорослі.

На основі уривків пригадаймо деякі з них:

Та учися, милий сину,
Добре та багато
Бо ти дурнем зостанешся
А я твоїм – татом.

Лист

Пробіг пес через овес
Не шкодило псові,
Най же шкоди не буде
І тому вівсові.

Крива баба

«Не мої се, – каже, – ноги,
Присягаю на чім світ,
Бо мої в чоботях були
А сі – босі, без чобіт.

Не мої ноги

Так і нєт суда на нєт!..
А тепер імєєш?
Та сокира десь була!
А вади нагреєш?

Варена сокира

Якщо уважно прочитати ці та інші гумористичні уривки, то в них крізь зовнішній гумор проглядається глибокий сум, задума.

А у «Піснях» автор відкрито пише про несолодку свою і долю наших людей:

Сирота я безродний
Десь загину в чужині
І ніхто очей холодних
Не закриє там мені.

Між ярами там долина,
Там біленька хатина,
В тій хатині голубонька,
Голубонька-дівчинонька.

Нема щастя ні за мною,
Ні передо мною,
Тільки туга за тугою,
Журба за журбою!

Спи, дитя моє, ти – життя моє!
Тільки щастя і долі!
Будеш цілий вік, як той чорний віл,
У ярмі і неволі.

Всю свою творчість Степан Руданський віддав людям, простим українцям, яких так любив.

Подав ***Богдан СУШЕВСЬКИЙ,***
просвітянин

ПРИМІРЯЙ НА СЕБЕ

ДО МУДРОСТІ ДАВНІХ

Для вдумливих читачів корисною буде книжка о. Юліана Катрія «Перлини Східних Отців». Подаю окремі думки з неї, які у свій час висловили три святителі – св. Василій Великий, св. Йоан Золотоустий, св. Григорій Богослов та інші.

«Насамперед треба намагатися уникати нерозсудливості в розмові й запитувати без сварливості, а відповідати без зарозумілості; не перебивати, коли хтось говорить про щось добре, не накидатись на когось, не хвалитися своєю мовою» (св. Василій Великий).

«Наперед сам подумай, що маєш говорити, а тоді щойно зможеш виступити з промовою. При всяких зустрічах будь чемний і ввічливий, а в розмовах – милий» (св. Василій Великий).

«Нехай твоя бесіда має початок і кінець» (св. Василій Великий).

«Що таке лайка? Кожне слово, сказане з метою принизити брата, буде лайкою, хоч би воно й не видавалось зневагою» (св. Василій Великий).

«Усі рани заліковуються, а рана від язика не знає вилікування» (св. Антоній Великий).

«Те, що досягаємо з трудом, приймаємо з радістю і бережемо з великою пильністю, а що легко отримуємо, того не цінимо» (св. Василій Великий).

«Віра – це мати всього доброго» (св. Єфрем Сирійський).

«Віра радить добру думку, а добра думка – ріка води живої. Хто її знайшов, той наповниться її водами. Без оливи не буде горіти світильник, а без віри ніхто не знаходить доброї думки» (св. Єфрем Сирійський).

«Нема нічого легшого, як обманювати себе самого і, надуваючись пустою славою, вважати себе за щось, будучи нічим» (св. Григорій Богослов).

«Мати всіх лих і бід – пуста слава й гордість» (св. Йоан Золотоустий).

«Кожне зло – це недуга душі, тоді як чеснота оздоровляє її» (св. Василій Великий).

«Ніщо не робить людину так подібною до Бога, як добрі діла» (св. Григорій Богослов).

«Багатий не той, хто багато набув, але той, хто багато роздав» (св. Йоан Золотоустий).

Зібрав ***Богдан СУШЕВСЬКИЙ,***
просвітянин

ЛЮБИ І ЗНАЙ СВІЙ РІДНИЙ КРАЙ...

КАЛЕНДАР ПРОСВІТЯНИНА

СІЧЕНЬ

1 СІЧНЯ

120 років від дня народження **Мирона Заклинського** (1894–?), четаря УСС, автора споминів і статтей про УСС і книжки про Д. Вітовського, уродженця м. Станиславів (тепер – м. Івано-Франківськ).

105 років від дня народження **Степана Бандери** (1909–1959), головного Провідника ОУН, теоретика і практика національно-визвольного руху, уродженця с. Старий Угринів тепер Калуського району.

95 років проголошення Станиславова (нині – м. Івано-Франківськ) **столицею Західноукраїнської Народної Республіки.**

80 років від дня народження **Степана Каспрука,** художника, члена НСХУ, лауреата премії ім. Я. Лукавецького, голови обласного «Меморіалу», уродженця с. Нові Скоморохи Галицького району.

65 років від дня народження **Олександра Биструшкіна,** народного артиста України, члена Національної комісії ЮНЕСКО, уродженця м. Галич.

2 СІЧНЯ

120 років від дня народження **Василя Боднарчука** (літ. псевдонім – Я. Чорнобривий, 1894–1955), письменника-гумориста, громадського діяча, уродженця с. Чернятин тепер Городенківського району.

120 років від дня народження **Василя Яшана** (1894–1978), громадсько-політичного діяча, автора книжки спогадів «Під брунатним чоботом» про Станіславщину в роки Другої світової війни, уродженця с. Серафинці тепер Городенківського району.

85 років від дня народження **Степана Возняка,** доктора філософських наук, професора кафедри філософії Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, члена Івано-Франківського осередку НТШ з 2008 р.

5 СІЧНЯ

120 років як у Львові побачила світ **перша книжка літературно-наукового і громадсько-політичного журналу «Життя і слово»** під редакцією І. Франка.

6 СІЧНЯ

Навечір'я Різдва Христового (Святий вечір).

7 СІЧНЯ

Різдво Христове.

8 СІЧНЯ

Собор Пресвятої Богородиці і Святого Йосифа Обручника.

9 СІЧНЯ

Первомученика і архідиякона Стефана.

125 років від дня народження **Тараса Франка** (1889–1971), педагога, вченого, письменника, сина Івана Франка, автора збірок «На крилах гумору», «З чужої левади», «Збиточний амор» та інших, який у 1939–1945 роках проживав у Станіславі (тепер – м. Івано-Франківськ).

90 років від дня народження **Сергія Параджанова** (1924–1990), українсько-вірменського кінорежисера, народного артиста України, який зняв у Карпатах свій кіношедевр «Тіні забутих предків».

65 років від дня народження **Олега Карпата,** доктора технічних наук, професора (1997) Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, академіка, заслуженого діяча науки і техніки України, лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки за 2006 рік, члена Івано-Франківського осередку НТШ з 2001 р.

11 СІЧНЯ

60 років від дня народження **Євгена Гірника,** сина О. Гірника, політичного діяча, народного депутата України, уродженця м. Калуш.

12 СІЧНЯ

65 років від дня народження **Василя Бабія,** письменника і краєзнавця з Богородчанського району, члена НСПУ та НСКУ, автора багатьох художніх творів та історичних досліджень, уродженця с. Серафинці Городенківського району.

14 СІЧНЯ

Обрізання ГНІХ і св. Василія Великого (Старий Новий рік).

70 років від дня народження **Михайла Волошенюка,** педагога, краєзнавця, уродженця с. Семаківці Коломийського району.

15 СІЧНЯ

70 років від дня народження **Михайла Дирбавки,** майстра різьблення на дереві, живописця і графіка, члена НСХУ, уродженця м. Городенка.

16 СІЧНЯ

65 років від дня народження **Марії Бабій,** івано-франківської поетеси, педагога, авторки збірок «Світанкові джерела», «Польова криниця», члена НСПУ, уродженки с. Нижній Струтинь Рожнятівського району.

60 років від дня народження **Лідії Брандзей,** просвітянки, головного бухгалтера ІФ ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка, членкині УНП, уродженки с. Голосків Коломийського району.

Підготував ***Петро АРСЕНИЧ***

ПРОСВІТЯНИ

ВЧЕНІ Й «ПРОСВІТА»

В основі розвитку гірництва лежить пізнання геологічної будови краю. Першим високоосвіченим і талановитим геологом Прикарпаття був український вчений Юліан Медвецький. Він народився 1845 р. в Перемишлі. Всі свої заощадження, накопичені за роки праці, він заповів товариству «Просвіта» у Львові.

Ще один просвітянин, Роман Залозецький, застосовуючи матеріали з хімії нафти в нафтовій геології, один із перших проклав шлях новій науці – геохімії нафти. Роман Залозецький народився 1861 р. в Болехові. У зв'язку з підготовкою до 40-літнього ювілею товариства «Просвіта» у листопаді 1908 року був активним учасником заснування Українського технічного товариства та директором торговельної школи товариства «Просвіта» у Львові.

Професор Іван Фещенко-Чопівський був добрим фахівцем у глузі фізики. Народився в місті Чуднові Волинської області 1884 р. Брав активну участь у житті Київської «Просвіти», довгий час був секретарем шкільно-лекційної комісії «Просвіти» організовував освітні та фахові курси для населення.

Із книжки «Аксіоми для нащадків. Українські імена у світовій науці» (Львів: Каменяр, 1991).
Виписав ***Богдан СУШЕВСЬКИЙ,***
просвітянин

ІМЕНОСЛОВ

ТАЄМНИЦІ ІМЕНІ

Вступаємо у Новий рік. І в ньому, як і в кожному попередньому, щодня вшановуємо чиєсь ім'я: Марії, Івана, Ганни, Петра, Магдалини, Павла, Матвія, Марка, Віри, Надії, Любові… І в кожному з них, як і в тих, хто їх носить, захована таїна…

Часопис розпочинає іменослав – себто короткі розвідки символу і змісту імен, яких за християнським календарем вшановуємо цього й наступного тижня. Зрозуміло, усіх охопитине зможемо, але найбільш поширені – так. Можливо, для когось ці роздумування виявляться вже відомими, а для когось вони стануть відкриттями. Та однак вони будуть цікавими. Бо ж кожне ім'я – то велика таємниця. Кажуть, вона визначає долю людини. Навіть коли йдеться про кораблі, стверджують: як корабель назвеш, так він і попливе.

Що ж – у благополучне і цікаве плавання!

А цього тижня ми вшановуємо Боніфатія, Іпатія, Уляни і Юлії, Анастасії, Євстимія, Стефана.

НАСТЯ

Якщо хтось із нас почне дуже вже розхвалювати свою майбутню працю, задум чи намір, то дехто з наших більш практичних друзів може не без іронії зауважити: «Казала Настя: як удасться», тобто: «Не кажи гоп, поки не перескочиш».

Творці отого першого з наведених прислів'їв, бажаючи якнайкраще «зцементувати» свою думку, використали для рими давнє жіноче ім'я *Настя (Анастасія).*

Це найменя досить відоме й поширене в нас і, додамо, досить легке для вимови й гарно звучить. Своїм коренем сягає воно грецького слова *анастасіс,* тобто «переселення» (пізніше це слово набуло й значення «воскресіння» – своєрідного «переселення» зі світу мертвих у світ живих). Спочатку ім'я вимовлялося в нас як *Анастасія* (ця форма збереглася й досі в чоловічому імені *Анастас).* Пізніше ж найменя дещо спростилося й перетворилося в *Настя (Анастасіями* в Україні називають іще тільки черниць).

Деякий слід найменя полишило й у прізвищах: *Настенко, Настюк, Настич, Настик, Настечко* тощо.

СТЕПАН

Наймення *Степан* побутує на Вкраїні вже близько тисячоліття. Прибуло воно до нас разом із християнством із Візантії. У перекладі це грецьке слово *(стефанос)* означає «вінок», «кільце» (оздоблене). Першими носіями імені були чоловіки, та незабаром його «позичили» й жінки. Жіноцтво вибрало для себе форму *Степанида,* невдовзі зукраїнізована в *Степанину, Стефанію* чи *Степанію* (суфікс *«-ид»* грецького походження, він є своєрідною вказівкою на батьківську форму імені, як у нас суфікс *«-ич»).*

Ім'я *Степан* різні народи вимовляють по-різному: *Сцяпан, Стефан, Іштван, Штефан, Щепан, Стівн, Стевін, Етьєн, Естебан, Стьобган, Стефано* та ін.

Наймення, про яке ми ведемо тут розповідь, між іншим, дало незвичайно багатий урожай прізвищ в українській та інших мовах: *Степаненко, Степанюк, Стешенко, Стеценко, Степанько, Стефанюк, Степанків, Стець, Стецьків, Степанишин* (від *Степаниха)* – в українській; *Степанов, Степанков, Степанчиков* – у російській; *Стефанський* – у польській, *Штефанеску і Фенелеску* – в молдавській; *Стівенсон, Стефенсон* – в англійській тощо.

Інколи, скажімо в православних румунів, саме ім'я *Штефан* вписували колись у документи як прізвище (дехто з румунок носить, наприклад, і досі таке наймення: Маріола Штефан).

Подав ***Теодор ДРОВНИЧ***